

sorsa és a hazának üdve. Én azt hiszem, hogy 10 éven keresztül csekély személyem hozzájárult ezen békének létesítéséhez. (*Igaz!*) Ezt akarom most is, midőn reflektálok azokra a vádakra, melyeket Sebess t. képviselőtársam felhozott a román egyetemi hallgatókra vonatkozólag. Többek közt az lett mondva, hogy az egyetemi román ifjak az őszkor összejövő diákkongresszuson magukat mint nem Magyarország polgárait akarják tekinteni. (*Halljuk! Halljuk!*) Én, t. ház, saját nemzetiségem reputációja érdekében utánajártam a dolognak, és egész őszinteséggel megvallom, hogy ez az állítás minden alapot nélkülöz.

Ami pedig a román nép politikáját illeti, legyenek meggyőződve, hogy a román nép teljes tudatában van az ő állampolgári kötelességeinek és jogainak; legjobb törekvése oda irányul, hogy azokat a haza üdvére teljesítse. Meg van győződve a román nép arról, hogy az ő sorsa szorosan össze van kapcsolva a magyar nemzet sorsával, egyiknek boldogsága a másiknak boldogságától függ.

Ami pedig engem illet, legyenek meggyőződve t. képviselőtársaim, hogy abban a percben, midőn meg leszek győződve arról, hogy az önök eljárása, legyen az bármiféle, képes lenne a román népet saját nemzetiségéből kivetkőztetni, én felhagynék a küzdelemmel; és viszont abban az esetben, ha tudnám azt, hogy a román nép kebelében akár egyesek, akár egy összesség az állam törvényei ellen intrikál, a nemzet élete ellen törekszik, egy percre sem maradnék ebben a házban. De mert tudom, hogy sem az egyik, sem a másik nem fordul elő, arra kérem t. képviselőtársaimat, hogy a közjó és a béke érdekében a nemzetiségi kérdést több bölcsességgel és kevesebb animozitással tárgyalják. A költségvetést elfogadom. (*Helyeslések.*) . . .

Br. Feilitzsch Arthur viszontválaszában kijelenti, hogy nem az egész román néppel, csupán a havasi (móc) románsággal kapcsolatban tartja fenn véleményét mindaddig, míg Sierban meg nem győzi annak ellenkezőjéről.

44.

1902 márc. 18—20

A gör. kel. román püspöki kar 1902. évi emlékirata az uralkodóhoz¹

Császári és apostoli királyi Felség, legkegyelmesebb Urunk!²

A magyarországi görögkeleti román egyház hívei és képviselői, a legmélyebb hódolattal alulírottak, felbátorodva Felséged mindenkor kinyilvánított jóakaratótól és atyai gondoskodásától a görögkeleti vallású román nép iránt, amely rendíthetetlen hűséggel és alázattal viseltetik a felséges Trón és annak egyháza iránt, bátorodunk Felséged magas színe elé járulni egy mind ez ideig rendezetlenül maradt nagy fontosságú egyházi kérdés végleges szabályozása érdekében.

Amikor Felséged 1864. dec. 24-i magas aláírásával igen kegyesen megkönyörülve jóváhagyta a szebeni gör. kel. újonnan létesült érsekség létesítését, megszervezését és javadalmazását, s egyúttal ennek elszakadását a karlócai érsekségtől, majd pedig ugyanez év december 24-i (8642) I. sz. felséges leiratával szabályozni kegyeskedett az új érsekség hierarchiai közjogi helyzetét, Felséged fennkölt igazságszeretete és atyai gondoskodása kiterjedt az egyházi élet

¹ A gör. kel. román püspöki kar 1902. évi felségfolyamodványa jó áttekintést ad mindazokról a kívánságokról és követelésekről, melyeket a hazai gör. kel. egyház az 1864. évi szétválasztás óta a magyarországi szerb gör. kel. egyházzal szemben támaszt.

² A közlemény eredeti címe és lelőhelye: *Memorandul presintat de episcopatul român gr. or. M. Sale Monarchului Francisc Josif I.* — A gör. kel. román püspöki kar emlékirata Ófelségéhez, az uralkodó I. Ferenc Józsefhez. — *Tribuna Poporului* 1902. 42—45. sz.

minden ágára és megnyilvánulására, s amikor Felséged igen kegyesen megkönyörülve elrendelte, hogy „Magyarország és Erdély számára létesítsenek a szerbekével egyenlő jogú önálló érsekséget” — Felségedet minden bizonnyal az a magasztos szándék vezérelte, hogy ennek az új érsekségnek részleges arányosságban meglegyenek mindazok a jogai és javadalmi, amelyek megvoltak a hajdani egységes karlócai érsekségnek, mert ez az egyenjogúság elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az új román érsekség lelkiismeretesen és méltóan teljesíteni tudja szent hivatását.

Hasonlóképp megkönyörülve rajtunk, Felséged elrendelte azt is, hogy az egyházi vagyonok szétosztása kiterjedjen a régi hierarchátus területén található kolostorokra is, és, hogy utasítani kell a szerb egyházi kongresszust, hogy e tárgyban jusson megegyezésre a román egyházzal.

Végtelen sajnálatunkra azonban Felséged e nemes szándéka mindmáig nem valósult meg, és pedig nem a mi hibánkból, mert a közös kolostorok — egy kivételével³ — még ma is mind kizárólag a szerb egyházi közigazgatás és joghatóság alatt állanak.

Ennek az állapotnak mostanig ilyen hosszadalmasan való fenntartása ellenkezik a Felséged által igen kegyesen kinyilvánított nemes szándékkal, s csak annak a körülménynek tulajdonítható, hogy a megegyezési tárgyalások, amelyeket még a boldog emlékezetű Andrei Şaguna, román gör. kel. egyházunk néhai metropolitája és a román egyházi kongresszus küldöttei kezdeményeztek a szerb egyházi kongresszuson és annak küldötteivel Karlócán már 1865. márc. 17-én és időközben is felújítottak, eredménytelenül végződtek, mert a szerb egyházi képviselők minden alkalommal kijelentették, hogy ők a kolostorokat kizárólagosan szerb nemzeti vagyonnak tekintik, és e tekintetben nem bocsátkoznak tárgyalásokba.

A szerb egyház e magatartása azonban ellentétben áll mind az e hazában levő görögkeleti egyház évszázados közös fejlődésével és létével, mind az ortodox egyház kánonjaival, sőt az alapítás történetével, s e kolostorok hivatásával, mert a hazánk délkeleti részén, főleg a volt temesi bántóságban lakó románok 1690-ig kizárólagosan a görögkeleti ortodox vallást követték, s ezt legnagyobb részt meg is őrizték a mai napig.

Ennek az ortodox vallású népnek, a történelem tanúsága szerint, már 1690 előtt megvoltak a maga templomai, kolostorai és papjai, amikor is a szerb nép tömege Csernovics Arzén ipeki pátriárka vezetésével hazánkba jött, s a déli, illetve délkeleti részekre letelepedett, ahol is a boldog emlékezetű I. Lipót császár és király olyan kiváltságokat adott nekik, amelyek következtében a pátriárkát, illetve az érsekmetropolitát ideiglenes egyházi joghatósággal ruházták fel az összes görögkeleti vallású papok, templomok és kolostorok fölött; e kiváltsága következményeképpen az egyház közigazgatása alá vette a már meglévő görögkeleti templomokat és kolostorokat, mint ahogy azt az 1690. aug. 20-i királyi diploma és az ezt követő uralkodói leiratok elrendelték; a szerb egyház azonban kizárólagos tulajdonjogot ezek felett soha nem kapott, és nem is kaphatott, mert az egyházi vagyon kezdettől fogva a nemzetiségtől független jelképes ortodox egyházat illette meg, s ez az állapot nem tűrt semmiféle változást az említett kiváltságok terén.

A karlócai pátriárkák ez általános egyházi joghatósága 1864-ig illetve 1865-ig állt fenn, amikor is a fent idézett 1864. dec. 29-i, 1864/I. számú felséges uralkodói leirat magasztos rendelkezésével és ennek kiegészítésével, amelyet Andrei Şaguna szebeni püspökhöz címzett, Felséged elrendelte a független és önálló román görögkeleti érsekség alapítását, amelyet később törvénybe is foglaltak.

E kegyes határozat alapján az elszakadt román gör. kel. püspökségekkel kiegészült szebeni püspöki egyházmegye önálló és a szerbekével egyenlő jogú („koordinierte”) érsekséggé emelkedett; s ugyanakkor elvileg és általában elhatározták az egyházközségek, illetve a közös templomok és kolostorok feloszlását, s a szerb egyházi kongresszust pedig utasították, hogy igye-

³ Utalás az aradi gör. kel. püspökséghez tartozó hódos-bodrogi kolostorra.

kezzék e téren is megegyezésre jutni. („Bezüglich jenes Antheiles, welcher von dem den Dioecesen der Karloviczter Metropole in Ungarn, Croatien, Slavonien, mit Imbegriff der Militärgrenze gemeinsamen Vermögen den aus dem Verbande dieser Metropole ausgeschiedenen rumänischen Sprengeln zu Gute kommen soll, ferner bezüglich der in den Banater Dioecesen in mitten einer rumänischen Bevölkerung gelegenen Klöster haben Seine k. k. Apostolische Majestät mit weiteren Allerhöchsten Entschliessungen von 24. Dezember 1864 anzuordnen geruht, dass im Nationalcongresse ein Übereinkommen zu vereinbaren getrachtet werden solle.”)

(II.)⁴ Ez az elv később megvalósult törvényes formában is, 1868-ban a IX. törvénycikkbe foglalták (2. §.), hogy a románok részére létesített önálló, s „szerbekével egyenjogú” érsekséget törvénybe kell iktatni és, hogy az 1792. évi X. törvénycikk rendelkezései reájuk is vonatkoznak.

A fentebb említett fenséges utasításokat az akkori szerb egyházi kongresszus részben teljesítette is, amennyiben báró Philippovich József, akkori kormánybiztoshoz intézett fenséges utasításoknak megfelelően, megalakította a kongresszusi „vegyes bizottságot”, amely 1871-ben kidolgozta azokat az alapvető és természetes elveket, amelyek zsinórmértékül szolgáltak a „vegyes községek”, az alapítványok kettéosztására és az eddig közös egyházi vagyonok megegyezés révén történő baráti felosztására. Ez az egyezség (Vereinbarung) elnyerte Felséged kegyes jóváhagyását, és az ügyet folyamatba is tették, s ennek segítségével a hierarchiai szétválasztást és a vagyonok felosztását számos vegyes egyházközségben sikerrel véghez vitték.

Azon vagyonok közül, amelyek 1868-ig a görögkeleti egyház oszthatatlan tulajdonát képezték, első helyen állnak a „monostorok” vagy „kolostorok” néven ismert, magasztos hivatású intézmények.

Ezeknek a kolostoroknak a létesítése hazánkban igen régi keletű, biztosra vehető, hogy körülbelül a XI—XVI. század közötti időben alakultak, és az akkor már tömegekben itt lakó román nép és a más nemzetiségű ortodox keresztények vallásos érülete következtében és a környező ortodox keresztény nép szükségletére; kétségtelen és döntő fontosságú tényként megemlítjük azonban, hogy a jelenleg a volt temesi Bánát területén található kolostorok már megvoltak azelőtt is, mielőtt a szerbek nagyobb tömegben hazánkba bevándoroltak és egyházi főhatóságot létesítettek volna, de éppúgy mint régebben, az összes effajta alapítványokat a környező ortodox egyházak terhére létesítették a nemzetiségre való tekintet nélkül.

Ezeknek a kolostoroknak tisztán vallásos, keresztény művelődési és karitatív küldetésük volt, s a kérdésen mit sem változtat az a körülmény, hogy később ezekben a kolostorokban is az ó-egyházi szláv nyelvet honosították meg, mint általános egyházi nyelvet.

A történelmi hűség kedvéért meg kell még említenünk azt aényt is, hogy egyes románlaktá részekben található kolostorokban, különösképp Mesiciu és Bezdán kolostoraiban a múltban is alkalmaztak román papokat, akik a környékbeli lakosság számára papi funkciót töltöttek be.

A kolostorok alapító okmányaival kapcsolatban megjegyezzük, hogy állításaink igazolására sem mi, sem pedig a szerbek nem tudunk felhozni semmit, mert a boldog emlékezetű II. József császár idejében (1784) a felszólított kolostorfőnökök — akiknek igazolniok kellett kolostoruk alapítását és hivatását (az Országos Levéltárban található bizonyítékok alapján) — azt jelentették, hogy nincsen semmiféle erre vonatkozó bizonyítékuk, mert a török hódoltság idején minden elveszett, elkallódott.

Hasonló okból kifolyólag az 1791. évi, Temesvárt tartott szerb kongresszus panaszkodik is a Magas Trónnak, hogy miután a szerb szent kolostorokról nem rendelkeznek semmiféle bizonyítékkal, s így nincs mivel igazolnia jogos tulajdonát, kéri, hogy adjanak ki részére bizonyítékokat. Ez az indokolatlan kérés azonban eredménytelen maradt akkor is, mert Felséged bölcs elődei nem voltak hajlandók ilyen bizonyítékok kiadására.

⁴ Innen a Tribuna Poporului 1902. márc. 9-i, 44. számában.

Az egyház kettéosztása következtében, 1864-ben és a következő években, időszere vált az egyházi vagyonok és azoknak a kolostoroknak a szétosztása, amelyek megszakítás nélkül a görögkeleti egyház és nép közös tulajdonában voltak, s a kegyes emlékü I. Lipót által kiadott 1691. évi diploma értelmében csak ideiglenesen kerültek a pátriárkák igazgatásába, anélkül, hogy akár a pátriárkák, vagy a szerb egyház tulajdonjogot nyert volna a kolostorokra, — de ilyen szándék sohasem is létezett.

Ez az ideiglenesség minden kétséget kizárólag következik a kikényszerített lipóti diplomából, illetve ennek új kiadású szövegéből (1691. aug. 20.), amelyet a m. kir. Kúria adott ki, s amelyben elrendelte: „Gondoskodni fogunk arról, hogy visszavigyük a szerb népet előbbi lakóhelyére.” Ebből következik, hogy a szerbek beköltözése előtt a kolostorok a többi ortodox nép kizárólagos tulajdonai voltak.

1864-ben hasonlóképp csak ideiglenesen hagyták meg ezeket a templomokat és kolostorokat az addigi szerb egyházi joghatóságban, mint ahogyan azt az 1893. dec. 29-én kelt 8642/1. számú felséges uralkodói leirat elrendelte: „Bis zur förmlichen Übergabe der rumänischen Pfarrgemeinden in den gr. or. Diöcesen von Temesvár und Verschetz an die rumänische Metropole, beziehungsweise an die betreffenden Bischöfe haben dieselben unter der bisherigen kirchlichen Leitung erfüllen.”

A szétosztás szükségességét elvileg tehát megállapították, s a román egyháznak azt a jogát, hogy a románlakta területeken levő kolostorok átadását szorgalmazza, a már fent említett felséges leirat is általában elismerte uralkodói aláírásával.

Erre vonatkozó követeléséről annak idején a román egyház, illetve annak küldöttsége értesítette a szerb kongresszust, s javasolt is egy olyan természetes és elfogadható elosztási módozatot, amelynek értelmében — a felséges uralkodói leirat kifejezett szándékának megfelelően — az egyetlen aradi román püspökséghez tartozó kolostor, vagyis a Hodos-Bodrogi kolostorok kivételével megegyezésre javasolták még azt a 3 (három) kolostort is (Bezdán, Sangiorgiu, és Mesiciu), amelyek olyan területen vannak, ahol a lakosság túlnyomó része a a román nép által lakott, tehát mind földrajzilag, mind néprajzilag a román püspökség joghatósága körébe tartoznak.

A szerb egyházi hatóság azonban, végtelen sajnálatunkra, e téren teljesen negatív álláspontra helyezkedett, és azt a jogtalan feltevést hangoztatta, hogy mindezeket a kolostorokat a szerbek létesítették, s ellentétben a történelmi tényekkel, s az oly gyakran említett felséges királyi leirat atyai szándékával, amelynek értelmében pedig Felséged kegyesen utasította a szerb egyházi kongresszust, hogy lépjen megegyezésre a kolostorok tekintetében is, már elvileg is megrémült a kolostorok felosztásától, s így tehát e változatlan ok és változatlanul kifejtett teljesen negatív magatartás, s a testvér szerb egyház hajthatatlansága következtében eredménytelen maradt ennek még a megegyezési kísérlete is, az újabban és legutóbb 1879-ben a szebeni kongresszuson tett kísérlet, amelyet még a néhai boldog emlékezetű Romanul Miron érsek-metropolita kezdeményezett.

A szerb kongresszus nemcsak nem volt hajlandó átengedni a mi egyházunknak egyetlen kolostort sem, hanem még követelni kezdte az egyetlen (Hodos-Bodrog) kolostort is, amely román egyházi joghatóság alatt maradt! Így a mi részünkről az annyira óhajtott és több ízben sürgetett baráti megegyezés, a mai napig eredménytelen maradt.

(III.) 3. Az ország déli részén számos görögkeleti kolostor állott fenn, de ezeknek egy részét elpusztították a törökök, más részét a múlt században szekularizálták, napjainkban csak 25 anya- és néhány leányrendház áll fenn, részben Horvátországban, Szerémségben, részben Bácskában, részben Torontál, Temes és Krassó-Szörény megyékben; az utóbbi 3 (három) megyében 6 (hat) ilyen kolostor található, mégpedig a bezdáni (Mumáriu község területén), a hodos-bodrogi, az aradi román püspökség területén, a sangiorgiui, a zlatistei, vroilovistei (Starzea község határában) és a mesicilui kolostorok a karánsebesi román gör. kel. egyház-községhez tartozó községek területén. Ide sorolható a Bázias melletti kis leánykolostor is.

Ezekből a román görögkeleti egyház, annak ellenére, hogy jogosan követelhetné az összes ortodox kolostoroknak mint közös egyházi vagyonnak felosztását, mégis — figyelembe véve a Felsőged által zsinórmértékül megszabott kiindulási pontot — csak azokat a kolostorokat és a hozzájuk tartozó földeket követeli, amelyek a Tisza bal oldalán fekszenek, ahol a lakosság nagyobb részt román („inmitten einer rumänischer Bevölkerung gelegenen Klöster”), és éppen ezért ezek mind a dolog természetéből és a kolostorok hivatásából következőleg, s az 1864. évi felsőged királyi rendelet céljának megfelelően, mind pedig a karlócai egyezményben a „vegyes községekkel” kapcsolatban meghatározott irányelvek értelmében úgy vannak tekintetbe véve, mint természetes jogai és járandóságai a különválasztott román egyháznak.

Ilyen elsősorban románlakta területen levő kolostorok: a mesiciui, a sangiorgiui és a bezdáni kolostorok, amelyek a verseci, illetve a temesvári szerb püspök egyházi joghatósága és igazgatása alatt állanak.

Lényeges körülmény, hogy Mesiciu és Mumáriu (amelynek határában van a bezdáni kolostor) községek görögkeleti lakossága teljesen román. — Sangiorgiu községé és a környékén levő többi község pedig túlnyomórészt román, ami közismert dolog — mert ezt a hivatalos népszámlálás adatai is bizonyítják.

Az első helyen említett két kolostorra tehát a hozzájuk tartozó teljesen román[nyelvű] vidék alapján a román egyháznak nemcsak jogos igénye van, hanem azok a karánsebesi görögkeleti püspökség elidegeníthetetlen kiegészítő részét kell képezzék, melynek nem lévén egyetlen kolostora sem, nem áll módjában a saját területén keresztényi-emberbaráti küldetését teljesíteni és szerzetespapságot nevelni, akiknek sorából választatnának majd az eparchia püspökei is, s olyan kényszerhelyzetben van, hogy más [egyházmegyei] területen levő kolostorokba kell küldje azokat a híveit, akik a szerzetesi életpályát akarják járni, illetve idegen helyekről kell szerzeteseket hoznia.

Mint a fentebb előadottakból megállapítható, miután a Felsőged által 1864-ben oly atyai módon elgondolt területi elválasztás az egyházi vagyon egy jelentékeny és lényeges része, a kolostorok tekintetében teljesítetlen maradt, hogy Felsőged korszakalkotó hatalmas műve befejezést és nemes céljához méltó végrehajtást nyerjen, feltétlenül szükséges, hogy ez az égető hiány végül is megszűnjék, azaz a kolostorok és az ezekhez tartozó egyházi vagyonok adminisztratív felosztását végrehajtsák.

Ennek a területi felosztásnak a tekintetében azt az utat követjük, melyet Felsőged ismételt említett magas leiratában illetve magas saját kezű elhatározásával kijelölni kegyeskedett, kijelentvén, hogy a román érsekség szervezésével kapcsolatos összes kérdést Felsőged egyidejűleg saját legfelsőbb döntése számára fenntartotta. („Alle sonst mit der Constituirung der gr[iechisch][or]ientalischen rumänischen Metropole verbundenen Angelegenheiten haben Seine k. k. Apostolische Majestät auszüglich Allerhöchst Ihrer Entscheidung vorzubehalten geruht.”)

Amikor Felsőged elé merészkedünk járulni legalázatosabb kérésünkkel, erre nemcsak a Felsőged által kinyilvánított legmagasabb elhatározás ösztönöz, hanem az a meggyőződés is, hogy az ilyen közjogi kérdések megoldására, amely kapcsolatban áll egyházunk megszervezésével, egyetlen közintézmény sincs felruházva illetékességgel, egyedül Felsőged van hivatva, hogy e rendeleteket kegyesen meghozza. Felsőged dicső elődje, I. Lipót császár és király volt az, aki az uralkodói kiváltságos diplomával felruházta a szerb pátriárkát, hogy az itt található ortodox egyházak és kolostorok feje és adminisztrátora legyen; csak Felsőged, mint a dicsősős utóda, lehet egyedül hivatott és jogosult, aki kegyesen intézkedhetik arra vonatkozólag, hogy megkezdődjék az egyház kétfelé osztásából és a még szét nem választott kolostorok területi felosztásából származó közjogi rendezés.

A felsőgedes rendelkezés hasonlóképp összhangban van a fennálló jogrenddel is, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a kolostorok és ezeknek birtokai kimondottan egyházi *alapítványok*, amelyek-

kel kapcsolatos magasztos rendelkezések különben is fenn vannak tartva Felséged fennkölt személye számára.

E mellett, miután a törvényhozás nem gondoskodott illetékes felsőbb hatóságról, azon vitás kérdések tárgyában, amelyek az egyházi igazgatás és joghatóság tekintetében előadódhatnak — amilyen a kolostorok illetőségének jelen kérdése is — e felsőbb hatóság hiányában az e hazabeli román egyház a még a mai napig is megkárosított kolostorok tekintetében egyenesen létérdekében kényszerítve érzi magát, hogy e régi sérelem igen kegyes felszámolása érdekében hódolatteljes szeretettel és törhetetlen bizalommal forduljon aláztatosan felséges Urához, akinek különben is létét köszönheti.

Az itt előadottak alapján tehát a hazai román görögkeleti érsekség nevében: a szebeni román görögkeleti érsek, mint vezető és Arad, s a fenti egyházba tartozó karánsebesi egyházmegyéknek alulírott képviselő püspökei, a román kongresszusi küldötteknek e tárgyban hozott határozata és utasítása értelmében, átadjuk Felségednek legalázatosabb kérésünket: kegyeskedjék az annyiszor idézett 1864. évi fenséges kézirat értelmében Felséged elrendelni a két görögkeleti egyház és ezzel kapcsolatban az ország déli (volt bánáti) részein levő kolostorok igazgatási felosztásának végrehajtását elrendelni, mert ez a felosztás mind ez ideig függőben maradt, s *annak a három*, ortodox román nép által lakott területen található kolostornak, nevezetesen a bezdáni, sangiorgiui és mesiciui kolostoroknak javadalmazó birtokaikkal együtt a román érsekséghez, illetve az ehhez az érsekséghez tartozó aradi és karánsebesi egyházmegyékhez való bekebelezését, vagyis egyházunk joghatósága alá való áthozatalukat, és kegyeskedjék elrendelni, hogy a kolostori birtokokat adják át igazgatási vonalon a fentemlített görögkeleti román püspököknek.

Egyházunk és a Fenséges trón iránt mindig hű népünk nevében ajánljuk legalázatosabb kérésünket Felséged atyai kegyelmébe, amelyet minden időben kimutatott irántunk, maradtunk hódolatteljes alázattal

Felséged leghűségesebb
alattvalói

Metianu János s. k.
érsek és gör. kel. román metropolita

Popea Miklós s. k.
karánsebesi gör. kel. román püspök

Goldis József s. k.
aradi gör. kel. román püspök